

Predikcia dopytu po stavebných prácach v roku 2008

Úvod

Slovensko si v roku 2007 udržalo postavenie najrýchlejšie rastúcej ekonomiky v stredo európskom regióne. Hrubý domáci produkt po očistení o jednorázový vplyv daní reálne vzrástol o 9,7 %, čo je 3,5 krát rýchlejší rast ako rast HDP eurozóny. Na strane spotreby bol ovplyvnený pokračujúcim zahraničným dopytom, pri trvalom raste domácej spotreby. Silný ekonomický rast umožnil investorom investície zvyšovať, čo sa prejavilo aj na tvorbe hrubého fixného kapitálu. Objem investícií do stavieb sa zvýšil v medziročnom porovnaní o 5,7 %. Stavebné firmy mali ku koncu roka 2007 zabezpečenú solídnu zásobu práce, na realizáciu je pripravený rad nových projektov a je teda reálny predpoklad, že boom stavebníctva bude pokračovať pomerne vysokou intenzitou aj v roku 2008.

1. Vyhodnotenie vývoja stavebníctva v roku 2007

Stavebná produkcia v roku 2007 realizovaná v objeme 160,3 mld. Sk prevýšila úroveň roka 2006 o 5,7 %. Najvyšší nárast objemu zaznamenali podniky s 250 – 499 zamestnancami (rast o 40,8 %) a živnostníci (rast o 10,3 %). Úroveň predchádzajúceho roka nedosiahli veľké podniky s 500 a viac zamestnancami, u ktorých bol zaznamenaný pokles o 11,6 %.

Prevažná časť stavebnej produkcie v objeme 154,7 mld. Sk bola realizovaná v tuzemsku a tvorila 96,5 % z celkového objemu. V štruktúre tuzemskej produkcie nová výstavba vrátane modernizácií a rekonštrukcií sa medziročne zvýšila o 8,0 %, opravy a údržba nedosiahli úroveň roka 2006 o 5,2 %. Z hľadiska výrobného zamerania vzrástla stavebná produkcia realizovaná na budovách o 10,1 %, práce na inžinierskych stavbách klesli o 5,5 %. Produkcia v zahraničí sa medziročne zvýšila o 14,2 %.

Priemerný evidenčný počet zamestnancov v stavebníctve v roku 2007 vzrástol o 6,0 % na 165 192 osôb, z toho počet robotníkov na stavebných prácach o 5,4 na 139 173 osôb. Zamestnanosť rástla najmä v kategórii živnostníci (rast o 7,9 %) a v malých podnikoch s počtom zamestnancov s 20 – 49 osôb (rast o 7,7 %). Zníženie nastalo vo veľkých podnikoch s 500 a viac zamestnancami (pokles o 3,9 %). Produktivita práce (964 049 Sk) meraná stavebnou produkciou na zamestnanca sa medziročne znížila o 0,2 %.

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v stavebníctve dosiahla 15 561 Sk a v porovnaní s rokom 2006 vzrástla o 6,9 %. Reálna mzda medziročne vzrástla o 4,0 % na 15 137 Sk. Najvyšší nárast nominálnej mzdy o 8,0 % bol zaznamenaný vo veľkostnej skupine podnikov s 500 a viac zamestnancami (26 758 Sk), najnižší zaznamenali živnostníci, v skupine ktorých sa nominálna mzda zvýšila o 2,9 % na 9 766 Sk (pre porovnanie priemerná nominálna mesačná mzda v hospodárstve SR v roku 2007 predstavovala 20 146 Sk).

Firmy pôsobiace v odvetví stavebníctva na Slovensku vyprodukovali v roku 2007 zisk pred zdanením v objeme 15,4 mld. Sk, čo je o jednu miliardu viac ako v roku 2006.

Počet dokončených bytov vzrástol o 2 029 bytov na 16 473, rozostavanosť bytov sa zvýšila o 2,2 % na 55 259 bytov. Počet začatých bytov bol oproti predchádzajúcemu roku nižší o 2 476, čo znamená medziročný pokles o 12 percent.

2. Východiská pre stanovenie predikcie na rok 2008

Podľa aktualizovanej makroekonomickej prognózy Ministerstva financií SR na roky 2007 – 2011 z januára 2008 sa predpokladá, že **priaznivý makroekonomický vývoj bude naďalej pokračovať**, v dôsledku vysokej porovnávacej základne z roku 2007 sa však dynamika rastu ukazovateľov ekonomickej aktivity a výkonnosti ekonomiky zníži. Reálny rast hrubého domáceho produktu v roku 2008 by mal dosiahnuť úroveň 7,5 %. Tvorba hrubého fixného kapitálu reálne vzrastie o 6,8 %, v priemere sa zníži aj dynamika rastu konečnej spotreby obyvateľstva. Spomalí sa rast zamestnanosti, zmierni sa aj pokles miery nezamestnanosti. Vo vývoji spotrebiteľských cien pretrvá snaha o splnenie inflačného konvergenčného kritéria, pokračovať bude fiskálna konsolidácia. Rozhodujúcim motorom rastu bude súkromný sektor.

Pokračujúci rast ekonomiky sa prejaví aj vo výkonnosti stavebníctva. Nastolený rast z predchádzajúcich rokov bude pokračovať, aj keď zníženou intenzitou. Stavebníctvo bude naďalej profitovať predovšetkým z realizácie domácich zákaziek, ani v tomto roku výrazný obrat v prospech prác v zahraničí neočakávame. Prevalu v tuzemskej výstavbe bude mať nová výstavba, vrátane modernizácií a rekonštrukcií, rozsah opráv a údržby sa v roku 2008 zásadne nezmení. Na novej výstavbe bude mať významné zastúpenie výstavba dopravnej infraštruktúry, hlavne v dôsledku pokračujúcej výstavby diaľnic a modernizácie železničných tratí ako i výstava vodohospodárskej a environmentálnej infraštruktúry. Rastový trend predpokladáme v oblasti výstavby bytov, kde popri novej výstavbe očakávame zvýšenie rozsahu opráv a rekonštrukcií bytového fondu. Jedným z najvýznamnejších segmentov bude výstavba nebytových budov reprezentovaná širokou škálou stavieb od administratívnych budov, odchodno-zábavných centier, stavieb pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu, až po priemyslové objekty, kde popri novobudovaných priemyslových a logistických parkoch očakávame aj zvýšený záujem investorov o regeneráciu existujúcich nevyužívaných priemyselných areálov (tzv. brownfieldov) často so zámerom vybudovať komplexy poskytujúce mnohostranné služby nevýrobného charakteru. Nezanedbateľnú časť stavebných zákaziek budú predstavovať zákazky verejného sektora, zahrňujúce výstavbu a údržbu majetku štátu a obcí (zdroje a rozvody pitnej vody, čistiare odpadových vôd, výstavba miestnych komunikácií, skládky miestna školská, zdravotnícka a ostatná občianska vybavenosť).

Limitujúcim faktorom pre udržanie konjunktúry stavebníctva v roku 2008 budú zdroje investičného rozvoja. Investície súkromnej sféry budú ovplyvnené prílevom zahraničného kapitálu. V tomto smere nepredpokladáme zmeny, Slovensko zostáva regiónom prítlačlivým pre zahraničných investorov. Významným zdrojom budú fondy Európskej únie a európske úverové zdroje. S účasťou súkromných zdrojov financovania investícií metódou PPP, vzhľadom na súčasné štádium prípravy tohoto projektu, zatiaľ neuvažujeme, resp. len v malom rozsahu. Miera investovania vo verejnej sfére bude ovplyvnená snahou splniť kritériá pre vstup do eurozóny. Účasť obyvateľstva na realizácii bytovej výstavby bude podmienená dostupnosťou hypotekárnych úverov a prítlačivosťou stavebného sporenia a ostatných foriem podpory bývania. Pre rozhodujúcu časť domácej podnikateľskej sféry budú najprístupnejším zdrojom krytia investičných zámerov bankové úvery a vlastné investičné prostriedky.

3. Predikcia vývoja stavebných prác na rok 2008

Na základe predpokladov uvedených vo východiskách pre stanovenie predikcie očakávame, že v roku 2008 bude v bežných cenách vyprodukovaný objem stavebných prác v rozsahu cca 165,5 až 171,0 mld. Sk, podľa jednotlivých druhov výstavby nasledovne:

Tabuľka č. 1

Druh výstavby	Predikcia na rok 2008	
	minimálny objem	maximálny objem
Bytová výstavba	55,9	55,9
Verejné práce (bez prostriedkov ŠR na podporu bývania, výstavbu diaľnic, RC a železničnú výstavbu)	16,2	16,2
Výstavba a oprava diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy	13,0	14,0
Železničná výstavba	2,0	2,0
Export stavebných prác	5,8	6,5
Ostatná výstavba	72,6	76,4
Objem stavebnej produkcie spolu (bežné ceny)	165,5	171,0
Index 2008/2007	103,2	106,7
Objem stavebnej produkcie (stále ceny)	115,7	117,2
Index 2008/2007	101,8	103,2

Vývoj stavebnej produkcie v stálych cenách

Graf č. 1

Objem stavebnej produkcie v roku 2008 podľa druhov výstavby v %

Graf č. 2

4. Komentár k predpokladanému vývoju

4.1 Bytová výstavba

V štátnom rozpočte na rok 2008 je na podporu bývania vyčlenených spolu 5 952,043 mil. Sk podľa jednotlivých programov nasledovne:

program rozvoja bývania MVRR SR	1 658,000 mil. Sk
Štátny fond rozvoja bývania	2 154,043 mil. Sk
štátna prémie k stavebnému sporeniu	1 420,000 mil. Sk
štátny príspevok k hypotekárnym úverom	720,000 mil. Sk

spolu výdavky na bývanie

5 952,043 mil. Sk

Za účasti týchto zdrojov a ďalších ako sú vlastné zdroje ŠFRB, hypotekárne banky a stavebné sporiteľne by malo byť pri výstavbe bytov preinvestovaných celkom 37 378,110 mil. Sk, podľa jednotlivých zdrojov investovania nasledovne:

Nová bytová výstavba	18 340,500 mil. Sk
z toho:	
• hypotekárne úvery	8 000,000 mil. Sk
• stavebné sporenie	4 200,000 mil. Sk
• ŠFRB vrátane vlastných zdrojov	4 098,210 mil. Sk
• dotácie na obstarávanie nájomných bytov	1 042,290 mil. Sk
• iné úvery na účel bývania	1 000,000 mil. Sk
Výstavba technickej vybavenosti	187,610 mil. Sk
Obnova bytového fondu	18 850,000 mil. Sk
z toho:	
• dotácie na odstraňovanie systémových porúch bytových domov	350,000 mil. Sk
• úvery na obnovu bytového fondu (hypotekárne úvery stavebné sporenie a ŠFRB)	500,000 mil. Sk

S p o l u:

37 378,110 mil. Sk

Za predpokladu, že do bytovej výstavby v roku 2008 budú investované ďalšie finančné prostriedky z vlastných zdrojov fyzických osôb, právnických osôb a iných zdrojov nezohľadnených v uvedenom prehľade očakávame, že v tomto roku by mohol byť celkový objem finančných prostriedkov v oblasti bývania predstavovať cca **55 878 mil. Sk**.

4.2 Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest

Podľa údajov MDPT SR sú v roku 2008 na výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest zabezpečené finančné zdroje vo výške 9 815,1 mil. Sk Z toho kapitálové transfery pre Národnú diaľničnú spoločnosť zo štátneho rozpočtu predstavujú 8 000,0 mil. Sk a kapitálové transfery z fondov Európskej únie 915,1 mil. Sk, v členení: spolufinancovanie k fondom ERDF 23,0 mil. Sk, spolufinancovanie ku kohéznemu fondu 434,1 mil. Sk a prostriedky EÚ z kohézneho fondu 458,0 mil. Sk. Takmer 900 mil. Sk je zabezpečených na prípravu a realizáciu opráv diaľnic a rýchlostných ciest a 3 763,1 mil. Sk na výstavbu ciest I. triedy.

Podľa vládou schváleného diaľničného programu by mala byť v roku 2008 dokončená druhá a tretia časť úseku D1 Mengusovce - Jánovce v dĺžke 17,8 km, do užívania by sa mal odovzdať aj 3,3 km obchvat Figy na R2 a preložka R4 vo Svidníku v dĺžke 4,6 km. Rovnako má byť do plného profilu dokončený úsek D1 Važec – Mengusovce, D3 Hričovské Podhradie – Žilina, Strážov plánuje NDS sprevádzkovať v polovičnom profile.

Diaľničný program počítá v roku 2008 so začatím 17 úsekov D1, R1 a R3 v celkovej dĺžke 181 km s nákladmi 26,7 mld. Sk. Z toho na 12 úsekoch má ísť o stavby v rámci troch balíkov projektov verejno - súkromného partnerstva. Mimo PPP by sa mala v roku 2008 začať

stavba prvého úseku Sverepec – Vrtižer a tiež úsekov Jablonov – Studenec a Studenec – Beharovce. Na R1 je naplánované začatie stavby na úseku Žarnovica – Šášovské Podhradie a na R3 obchvat Trstenej.

Spolu predpokladáme, že pri výstavbe a opravách diaľnic, rýchlostných ciest a výstavbe ciest I. triedy v investorstve MDPT SR (bez PPP, ktoré budú financované z prostriedkov budúcich koncesionárov), by sa v roku 2008 mohli zrealizovať stavebné práce v rozsahu **cca 13 – 14 mld. Sk.**

4.3 Železničná výstavba

V roku 2008 bude železničná výstavba orientovaná na výstavbu a obnovu železničnej siete, na ktorú sú v štátnom rozpočte zabezpečené finančné prostriedky vo výške 1,6 mld. Sk. Ďalšie prostriedky predstavujú kapitálové transfery pre ŽSR z fondov EÚ na modernizáciu a rozvoj železničnej infraštruktúry v celkovom objeme 375,2 mil. Sk v členení: spolufinancovanie k fondom ERDF 285,0 mil. Sk a prostriedky EÚ z fondov ERDF vo výške 90,2 mil. Sk. Očakávame, že za účasti týchto prostriedkov sa na železničnej výstavbe prestavia objem stavebných prác vo výške **cca 2 mld. Sk.**

4.4 Stavebné investície financované zo štátneho rozpočtu (verejné práce)

Ako vyplýva z menovitého zoznamu kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu na roky 2008 – 2010 podľa Registra investícií v rozpočtových kapitolách ústredných orgánov štátnej správy, je na realizáciu stavebných investícií v roku 2008 vyčlenených cca 31,5 mld. Sk. Tento objem zodpovedá zámerom vlády znižovať mieru deficitu štátneho rozpočtu a dodržať kritériá pre vstup do eurozóny, pričom ale neobmedziť investície potrebné do oblastí, ktoré sú predpokladom zabezpečenia konkurencieschopnosti jednotlivých rezortov.

Celkovo očakávame, že na realizácii stavebných investícií jednotlivých rezortov (bez dopravnej infraštruktúry a výstavby a obnovy bytového fondu, ktoré uvádzame v predchádzajúcich častiach) bude v roku 2008 prestavaný objem stavebných prác v rozsahu **cca 16,2 mld. Sk.**

4.5 Práce v zahraničí

Aj keď vo vývoze stavebných prác očakávame mierne zvýšenie objemov, pre slovenské stavebníctvo bude aj v roku dominantná tuzemská produkcia. Vývoz bude smerovať predovšetkým na trhy vybraných krajín EÚ, predovšetkým na stále prepojený trh v Českej republike, čiastočne prístupné bude Nemecko, Taliansko, Španielsko V. Británia, Slovinsko, Maďarsko. Presadzovať sa budú najmä kapitálovo silné podniky zahraničných majiteľov resp. firmy vykonávajúce špecializované stavebné práce. Predpokladáme, že na zahraničných trhoch by sa mohli uplatniť najmä doteraz úspešne exportujúce firmy (napr. Skanska BS Prievidza realizujúca výstavbu podzemných komunikácií v Slovinsku, Inžinierske stavby a.s. Košice zúčastnené na výstavbe diaľničného obchvatu v Budapešti, TUBAU a.s. realizujúca podzemnú elektrárňu v Škótsku, ale aj stavebné práce v Grónsku a na Islande, ZIPP Bratislava realizuje výstavbu stavieb TLP Tulipan v Prahe, PS Púchov a.s. obytné vily a polyfunkčný dom v Prahe, Chemkostav HSV a.s. bytové domy, chaty a hotely vo Francúzsku, Doprastav - EXPORT s.r.o. Bratislava diaľničný úsek v Nórsku, bytové domy a rekonštrukciu haly vo Francúzsku, Doprastav a.s. Bratislava rýchlostnú komunikáciu

v Poľsku, diaľničný okruh v Prahe,) resp. iné úspešne exportujúce firmy ako Termstav a.s., SkyBau s.r.o. Žilina.

Stále otvorené príležitosti poskytuje Rusko a ostatné krajiny bývalého Sovietskeho zväzu (napr. Doprastav Bratislava realizuje rýchlostnú komunikáciu v Azerbajdžane, Bardejovské Pozemné stavby a.s. Bardejov rekonštrukciu hotela, autoklapiareň, autosalón a závod na výrobu autosedačiek na Ukrajine, Váhostav-SK, a.s. Žilina zabezpečuje bytové domy, spoločné garáže a v tomto roku začína výstavbu dvoch hotelov v Kazachstane). V tomto smere za perspektívne významný považujeme Protokol o spolupráci slovenských stavebných firiem pri výstavbe bytového komplexu v Angarskom okrese s investičnými nákladmi 1,5 až 2 mld. EUR, podpísaný ministrom výstavby a regionálneho rozvoja SR a guvernérom Volgogradskej oblasti Ruskej federácie v marci 2008. Potenciálnym trhom môžu byť novopristúpené krajiny, kde sa očakáva rad príležitostí v súvislosti s realizáciou infraštruktúrnych projektov financovaných u európskych fondov. Zvýšenú aktivitu možno očakávať aj v súvislosti s realizáciou programov cezhraničnej spolupráce, aj keď realizácia týchto projektov objem prác v zahraničí výrazne neovplyvní.

Celkovo predpokladáme, že objem stavebných prác vyprodukovaný na prácach v zahraničí sa bude v roku 2008 pohybovať v rozpätí **cca 5,8 – 6,5 mld. Sk.**

4.6 Ostatná výstavba

Vývoj stavebnej výroby zaradenej do kategórie ostatná výstavba bude v prvom rade závislý od dostupnosti zdrojov investičného rozvoja širokej škály domácich i zahraničných potenciálnych investorov, obyvateľstva, možností obecných a krajských samospráv, dostupnosti vlastných i úverových zdrojov ako i schopnosti využívať zdroje z rozpočtov Európskej únie. Pri prognózovaní tejto kategórie narážame dlhodobo na absenciu údajov o prvotných investičných zámeroch veľkého množstva investorov ako i nedostatok štatistických zisťovaní o vývoji súkromných investícií.

Celkovo očakávame, že podstatná časť produkcie (cca 65 %) bude financovaná z domácich zdrojov, zvyšok bude finančne krytý zahraničným kapitálom (priame zahraničné investície, príp. zdroje EÚ). Predpokladáme, že za účasti týchto zdrojov bude v tejto kategórii vyprodukovaný objem vo výške **cca 72,6 – 76,4 mld. Sk.**

Z pohľadu smerov výstavby neočakávame, že dôjde k výraznejšej zmene doterajšieho vývoja. Naďalej zostane investorsky zaujímavá výstavba bytových a nebytových budov, najmä nákupno-zábavných centier, administratívnych a polyfunkčných budov spojených s výstavbou nadštandardných bytov. V Bratislave bude pokračovať výstavba architektonických dominant pri Dunaji River Park a Eurovea. Developerská spoločnosť Penta pokračuje s ďalšou etapou výstavby Digital Parku v Petržalke, pripravuje nové projekty (Lamačská brána, nová výstavba v areáli Bratislavskej teplárenskej). Začať sa má výstavba megaprojektu South City v Petržalke (byty, AB, obchody, služby, hotely, školy) v investorstve spoločnosti Cresco.

Veľké developerské skupiny prenikajú postupne aj do ostatných regiónov, s pokračujúcim ekonomickým rozvojom stúpa význam najmä území s výhodným napojením na dopravnú sieť. Napr. Nitra zažíva boom výstavby obchodno-spoločenských centier (City Park, Galéria Mlyny, Family Center), v polovici roka sa rozbehne projekt novej mestskej zóny s názvom Nová Nitra a rozpočtom cca 3 mld. Sk firmy Real Estate Assets. Dokončený bude administratívno – kongresový komplex Europa Business Center v Banskej Bystrici. Pokračuje

výstavba nákupno – zábavných centier Aupark (v Košiciach, Ružomberku, ďalšie by mali vyrásť v Trenčíne a Piešťanoch. Spol. Letterstone Slovakia pripravuje na začatie v tomto roku v Košiciach obytnú zónu Central Park, v Banskej Bystrici súbor rezidenčných bytov a pri Tatranskej Lomnici celoročný dovolenkový komplex Silver Resort. Ambiciózne projekty na výstavbu aquaparkov sa pripravujú v Tornali a vo Veľkom Slavkove. Výstavba aquaparku začne aj v Dolnom Kubíme, voľnočasové aktivity a rekreačná zóna nebude chýbať ani v obchodno-relaxačnom centre Arkadia Shopping v Prešove pripravovanom rakúskou investičnou spoločnosťou Immoeast.

Pokračuje aktivita developerov špecializujúcich sa na segment logistických parkov. Česká dopravná a logistická firma Transkam pripravuje výstavbu logistického centra v Hlohovci, belgická firma VGP nové logistické centrum pri Malackách. Pripravuje sa aj výstavba Európskeho logistického centra v Šuranoch.

5. Využívanie zdrojov z rozpočtu EÚ

Stavebníctvo sa na využívaní prostriedkov z rozpočtu EÚ bude v roku 2008 podieľať hlavne pri realizácii stavebných investícií spojených s naplňovaním cieľov stanovených v rámci programového obdobia 2004 – 2006 a programového obdobia 2007 – 2013.

V rámci programového obdobia 2004 – 2006 je možné v oblasti stavebníctva využívať finančné prostriedky cieľa 1 a cieľa 2 z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu z troch operačných programov (OP Základná infraštruktúra, OP Priemysel a služby a OP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka), Jednotného programového dokumentu NUTS II Bratislava Cieľ 2, iniciatívy INTEREG IIIA ako i z Kohézneho fondu. Keďže podľa pravidla n+2 je prípustné čerpať finančné prostriedky zo schváleného záväzku EK pre SR do dvoch rokov od ich prijatia, v rámci cieľa 1 a cieľa 2 (bez alokácie pre SOP Ľudské zdroje) je možné ešte v roku 2008 čerpať prostriedky alokované na rok 2006 v celkovej výške približne 11 816 mil. Sk

Počas programového obdobia 2007 – 2013 bude možné v oblasti stavebníctva využívať finančné prostriedky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu v rámci 7 operačných programov (Regionálny OP, OP Životné prostredie, OP Doprava, OP Výskum a vývoj, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, OP Zdravotníctvo, OP Bratislavský kraj). Finančná alokácia pre tieto operačné programy financované z ERDF a KF predstavuje v roku 2007 sumu 28 844 mil. Sk (uvedené finančné prostriedky neboli ešte čerpané), pre rok 2008 je alokovaných 32 570 mil. Sk (pri kurze 32 Sk/EUR). Podľa pravidla n+3 je možné alokáciu na roky 2007, 2008 čerpať do roku 2010 resp. 2011. Vzhľadom na začínajúce programovacie obdobie 2007 – 2013 a potrebu dôkladného nastavenia procesov systému riadenia ŠF predpokladáme, že bude vyčerpané len nízke percento alokácie na roky 2007 a 2008, pričom je nutné zdôrazniť, že sa jedná o indikatívnu alokáciu, ktorá bude použitá na realizáciu všetkých operačných programov, nie len na krytie aktivít spojených s investičnou výstavbou.

V porovnaní s operačnými programami predpokladáme pri realizácii programov cezhraničnej spolupráce nižšiu mieru realizácie stavebných investícií, nakoľko zámerom ich implementácie je predovšetkým zintenzívnenie a prehĺbenie environmentálnej, sociálnej

a ekonomickej spolupráce medzi oprávnenými regiónmi participujúcich krajín so zameraním na trvalú udržateľnosť. Podľa odborného odhadu objem finančných prostriedkov na realizáciu stavebných projektov programu cezhraničnej spolupráce na rok 2008 predstavuje cca 241,2 mil. EUR, v členení alokácia z ERDF 216,5 mil. EUR a spolufinancovanie zo ŠR 24,7 mil. EUR. Reálne čerpanie môže byť ovplyvnené viacerými faktormi ako objem čerpania kontrahovaných prostriedkov v predchádzajúcom období, stupeň pripravenosti projektov a pod.

Stanovenie podielu stavebných investícií na čerpaní finančných prostriedkov z európskych fondov v jednotlivých rokoch naráža na rad problémov a možno ho len zhruba odhadnúť za celé programové obdobie (cca 25 – 30 % z celkového objemu). Jeho predpokladaný objem v roku 2008 preto ani nekvantifikujeme. Na základe uvedeného možno však konštatovať, že európske fondy nie sú len významným nástrojom plnenia strategických cieľov regionálnej a štrukturálnej politiky ale i obrovským potenciálom udržania súčasnej konjunktúry stavebníctva.

6. Vplyv predikcie objemu stavebnej produkcie v roku 2008 na zamestnanosť

V predpokladoch o vývoji zamestnanosti v stavebníctve vychádzame z predikovaného objemu stavebnej produkcie na rok 2008 a tempa rastu produktivity práce na zamestnanca v minulom roku, ktoré však v stálych cenách roku 2000 nebolo priaznivé, keď v porovnaní s predchádzajúcim rokom kleslo o 0,2 % (Najnižšia produktivita práce za posledné 3 roky). Očakávame, že sa v roku 2008 nepriaznivý vývoj nebude opakovať a produktivita práce vzrastie o cca 2,0 %. Potom pri dosiahnutí minimálneho objemu produkcie v stálych cenách sa stav zamestnancov zvýši o cca 830 zamestnancov a pri dosiahnutí hornej hranice sa počet zvýši o cca 1680 zamestnancov. Predpokladáme tiež, že toto zvýšenie sa prejaví hlavne v počtoch robotníkov na stavebných prácach.

Vývoj zamestnanosti v stavebníctve (v tis. osobách)

Graf č. 3

Z á v e r

Prognóza vývoja stavebníctva na rok 2008 zostáva naďalej priaznivá a slovenské stavebníctvo zostane aj v tomto roku jedným z pilierov hospodárstva SR. Napriek tomu existuje rad faktorov, ktoré na slovenskú ekonomiku budú pôsobiť a môžu sa prejaviť aj na vývoji stavebníctva. Vzhľadom na krátkodobý horizont prezentovanej prognózy je však ťažko odhadnúť akou mierou môžu slovenský stavebný trh ovplyvniť už v roku 2008.

Nepredpokladáme, že dôjde k zmene hospodárskej politiky štátu a zhoršeniu podmienok pre rozvoj podnikania. U časti potenciálnych investorov sa však môžu vyskytnúť obavy vyplývajúce z recesie vo svetovom hospodárstve, resp. z príbrzdzenia hlavných ekonomík eurozóny, ktoré by stavebný trh na Slovensku mohli ovplyvniť nepriamo, prostredníctvom ekonomík zahraničných vlastníkov. Existuje neistota z dopadov vyplývajúcich z prechodu na euro, najmä obavy z rastu cien, hoci práve táto neistota môže na druhej strane urýchliť rozhodnutie menších investorov, napr. domácností, realizovať svoje stavebné zámery ešte v tomto roku. Určite sa zvýši konkurenčný tlak.

Za zásadný rizikový moment však považujeme zhoršenú situáciu na trhu vybraných druhov stavebných materiálov a predovšetkým problém nedostatku pracovnej sily a kriticky nízkeho počtu učňov vybraných profesií. Problémy v zásobovaní možno považovať za prechodný stav. Nedostatok nekvalifikovaných stavebných robotníkov budú firmy riešiť prijímaním cudzincov. Riešenie nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily sa nezaobíde bez postupného zvyšovania ceny práce, čo môže najmä u menších firiem ohroziť ich celkovú konkurencieschopnosť. So strany štátnych orgánov, podnikateľských zväzov i samotných firiem bude preto potrebné urýchlene vykonať opatrenia zamerané na podporu rastu úrovne a kvality všetkých foriem vzdelávania v stavebníctve.